

İSTANBUL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Broşür Setlerimiz

ÖĞRENCİ

Akran Zorbalığı
Bedenini Koruma
Ergenlik
Etkili Öğrenme

VELİ

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
Akran Zorbalığı
Alt İslatma
Anne Baba Tutumları
Bedensel Yetersizlik
Cerebral palsi
Çocuk İhmal ve İstismarı
Çocuklarda Davranım Bozukluğu
Çocuklarda Öfke ve Saldırganlık
DEHB
Destek Eğitim
Dil ve Konuşma Bozuklukları
Down Sendromu
Ergenle İletişim
Ergenlik Dönemi
Etkili Öğrenme
Görme Yetersizliği
Güvenli İnternet Kullanımı
Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
İşitme Yetersizliği
Kardeş Kısakançlığı
Kayıp ve Yas
Kekemelik

Hazırlayan Birim:

Özel Eğitim ve
Rehberlik
Hizmetleri
Bölümü

Öğretmenler İçin

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

İhmal

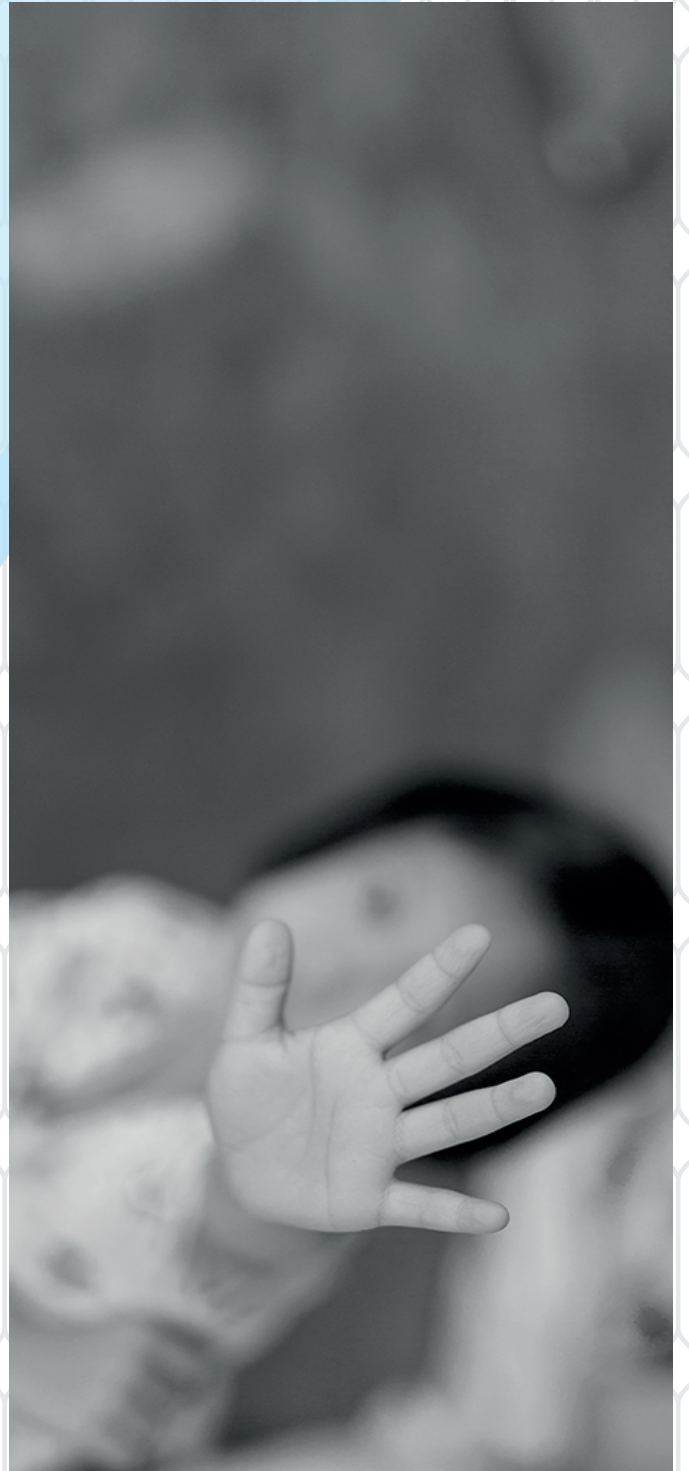
İhmal; barınma, yeme-içme, eğitim, denetim, sevgi, tıbbi bakım gibi gereksinimlerin karşılanmaması ve yaşa uygun olan bakımın verilmemesidir. Çocuğun kötüye kullanımının en yaygın şeklidir.

İhmal Göstergeleri;

- ✓ Yalnız bırakma, tehlikelerden korumama
- ✓ Sık sık kazaya uğrama
- ✓ Uygun olmayan kişilerin bakımına bırakılma
- ✓ Terkedilme, evden kovulma, eve kabul edilmeme
- ✓ Eğitimin aksaması, tıbbi bakımının yerine getirilmemesi
- ✓ Eksik ve kötü beslenmesi, pis ve bakımsız olması
- ✓ Çocuğun konuşmasına izin verilmemesi
- ✓ Çocuğun küçük hatalarını bile ailesine söylemekten korkması
- ✓ İletişimde güçlük, sevgi ve ilgi açlığı, madde kullanım vb...

İstismar

İstismar; çocukların, bakımını yapan kimseler ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılmasıdır.

İstismar Türleri:

1) Fiziksel İstismar: Dövme, yanıklar, kesici travmalar, asfiksi(Nefes almasını engelleme),boğulma, zehirlenmeler, ısırılma.

Uygulama Şekilleri

Aletsiz Saldırıları: Tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme gibi olayları kapsamaktadır.

Aletli Saldırıları: Kullanan araçlar genellikle kemer, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava vb...), hortum, sigara, ütü, sıcak su ve sıcak yiyeceklerdir.

2) Duygusal İstismar: Çocuğun gereksinim duyduğu ilgi ve sevgiden yoksun bırakılması ya da çocuğun duygu ve düşüncelerine ilişkin yetişkinlerin uygun olmayan tepkiler vererek çocuğun psikolojik hasara uğratılmasıdır. Tanımlanması en zor ancak en sık rastlanılan istismar türüdür. Reddetme, aşağılama, umursamama, yıldırma, yoksun bırakma, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma duygusal istismarın türleridir.

3) Ekonomik İstismar: Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretle, iş gücü olarak çalışması veya çalıştırılması olarak tanımlanmaktadır.

4) Cinsel İstismar: Çocuğun, bir erişkin tarafından cinsel isteklerinin doyumu için kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır.

Cinsel İstismarın Sınıflandırılması

1. Temas İçermeyen İstismar:

- İstismarcının çocuğun cinsel özelliklerine yönelik olarak konuşması,
- Cinsel organları gösterme (teşhircilik),
- Pornografik resim gösterme,
- Açıkça veya gizlice çocuğu çıplakken gözlemek gibi röntgencilik eylemleri
- Karşı cins davranış modellerini benimsetmeye çalışması, giydirilmesi
- Cinsel içerikli küfür edilmesi

2. Cinsel İlişki İçermeyen Dokunma: İstismarcının ve çocuğun giyinik veya çıplak olması halinde cinsel organlara dokunma, okşama ve/veya mastürbasyonu kapsar.

3. İstismarcının çocuğun vücuduna yönelik eylemler:

Cinsel ilişki ve tatmin edici diğer eylemler

4. Cinsel Sömürü: Çocuğa veya üçüncü kişilere para ve benzeri şeylerin verilmesi karşılığında çocuğun yetişkin tarafından cinsel olarak kullanılmasıdır. Fuhuş, pornografi, cinsel sömürü amaçlı kullanma, erken evlendirme....

“Unutmayın! Siz bir öğretmen olarak istismar ya da ihmal olayını kanıtlamakla yükümlü değilsiniz. Siz sadece konuyla ilgili şüpheleriniz olduğunu bildirmekle yükümlüsünüz”

Bir Çocuğun İstismar Edildiğinden Kuşulanıyorsanız...

- 1.** Bu durumu ilgili kişiye okul müdürüne ya da rehberlik servisine hemen haber verin.
- 2.** Gelişmeleri izleyin.
 - Bir rapor hazırlamak ya da raporun hazırlanmasını sağlamak için ya da yetkili kişiye bildirmeniz için sadece “Mantıklı kuşular” yeterlidir. Doğrudan kanıt sağlamanız gerekmemektedir.
 - Okul yetkililerinin çocuğun ailesi ya da bakıcısıyla iletişim kurmaları tavsiye edilmemektedir.

İstismara Maruz Kalan Çocuklar İçin Nerelere Başvurulabilir?

- Savcılığa dilekçeyle bireysel başvuru
- Rapor ile birlikte kurumsal başvuru
- Polis İmdat 155
- Jandarma İmdat 156
- Sosyal Hizmetler 183

Eğer çocuk daha fazla bir şey söylememeyi seçiyorsa, mümkün olduğunca okul müdürünü bu konu hakkında bilgilendirin ve okul politikası uyarınca hareket edin.

Ayrıca, çocuk ipucu verirken ve sizinle iletişim halindeyken kullandığı tüm kelimeleri olduğu gibi yazın. Bu ilk ifadeler adli soruşturmada çok önemlidir. Her şeyden öte, çocuğa soracağınız soruları en aza indirgeyin ve yönlendirici sorular sormaktan kaçının -bir yanıtla yönelten sorular- Örneğin; “Amcan da mı senin özel bölgelerine dokundu?”, “Mavi bir ceket mi giymişti?” gibi.

İstismar Sayılabilecek Diğer Davranışlar

- ✓ Karşı cinsten birinin izinsiz olarak, yaşlılar arasında birine dokunması, sürtünmesi
- ✓ Yetişkin birinin karşı cinsten birinin izni olsa bile ona dokunması, sarılması, okşaması
- ✓ Karşı cinsten birinin bilerek başkasının yanında mahrem yerleriyle oynaması
- ✓ Yaşça büyük birinin kendisine dokunulmasını istemesi (masaj yaptırmayı, kaşıtmayı)
- ✓ Yaşça büyük tanıdık ya da yabancı birinin kendinden küçük olanlara sebepsiz hediye alması
- ✓ Cinsel içerikli küfür ve konuşmalarda bulunması
- ✓ Cinsel içerikli resim, görüntü izletmesi
- ✓ 18 yaşını doldurmuş birinin 18 yaşını doldurmamış biriyle flört ya da arkadaşlık kurması
- ✓ 18 yaşını doldurmamış bireyler arasında 4 yaş farkı bulunan arkadaşlıklar

Cinsel İstismarda Önemli Noktalar

- ✓ İstismarın en sık görüldüğü zamanlar;
- ✓ Yazın
- ✓ Hafta sonu
- ✓ Saat 20.00-02.00
- ✓ En savunmasız oldukları anlar: banyo, oyun, uyku saati...

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuğun Tepkileri

Çocuğun algı ve tepkileri, istismara uğradığı yaşa ve bulunduğu sosyo-kültürel seviyeye göre değişim gösterebilir. Bununla beraber genellikle ilk olarak çok korkup içine kapanır. Hemen sonrasında suçluluk, kaygı ve öfke duygularıyla birlikte ağır depresyon belirtileri gelebilir.

Çocuk kendisine yapılan cinsel istismarın nedenini ve boyutunu kavrayamayabilir, bu konuyu nasıl ifade edeceğini bilemeyebilir ya da kendisine inanmayacaklarını düşünebilir. Bu nedenlerle istismarı paylaşmaya cesaret edemeyebilir. Kendisini baskı altında hisseden çocukta bir süre sonra birtakım belirtiler görülebilir.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuklar Ne Tür Belirtiler Gösterebilir?

Küçük Çocuklarda;

- ✓ Mutsuzluk, kaygı
- ✓ Hiçbir teşhis konulamayan karın ağrıları, baş ağrıları veya benzeri bedensel şikayetler,
- ✓ Depresyon, yıkıcı davranışlar, fobik tepkiler, ağlama ve bağırma şeklinde öfkeli reaksiyonlar
- ✓ Uzun dönemde yaşanan travmanın zihinde tekrar anımsanmasına bağlı olarak ses ve görüntüler ile olayların tekrar geri dönüşü olarak canlanması yani travma sonrası stres bozukluğu
- ✓ Anneye ya da bakıcıya aşırı bağımlılık geliştirme
- ✓ Belli insanlarla olmayı ve belli yerlere gitmeyi reddetme
- ✓ Arkadaşlardan uzaklaşma, yalnız kalmayı tercih etme
- ✓ Uyku düzeninde bozulma, kabuslar, çığlık atarak uyanma, uyuyamama
- ✓ Gece altını ıslatma, parmak emme vb...

Ergenlerde

- ✓ Arkadaş ilişkilerinin bozulması
- ✓ Benlik algısına ilişkin sorunlar
- ✓ Saldırganlık
- ✓ Okul başarısında düşme, okuldan kaçma
- ✓ Dikkat sorunları
- ✓ Teşhis konulamayan baş ağrıları, mide bulantıları ya da benzeri bedensel şikayetler
- ✓ Güvensizlik
- ✓ Mutsuzluk, keyifsizlik

Bir Çocuk İstismar Edildiğini Açıkladıysa Ne Yapıl(Mama)ıdır!

1. “Neden” İle Başlayan Sorular Sormayın! Örneğin; “Neden o kişiyi durdurmadın?”

Çocuklar genellikle “Neden” ile başlayan sorular sorulduğunda bir şeyleri yanlış yaptıklarını zannederler ya da savunmaya geçerler. Neden ile başlayan sorular kişinin yapması gerekli şeyleri yapmadığını ima eder. İstismar/ihmal vakalarında, çocuklar zaten olanlardan dolayı kendilerini suçlayabilirler. İstismarcı onlara genellikle bunun kendi hataları olduğunu söyler. Bir çocuğa; “Bunu neden daha önce haber vermedin?” diye sormak, onun bir şeyleri yanlış yaptığını düşünmesine sebep olur.

2. Aşağıdakilere Benzer Sorulardan ve İfadelerden Kesinlikle Kaçının!

- “Bunun olduğundan emin misin?”
- “Gerçeği mi söylüyorsun?”
- “Bu bir daha olursa bana haber ver”
- “Bunun olması için ne yaptın?”

3. Bu Bilgiyi Diğer Öğretmenler ya da Kişilerle Paylaşalım!

Bu bilgiyi diğer öğretmenler ya da kişilerle paylaşmayacağınız konusunda çocuğa teminat verin fakat destek almak için yetkili kişilerle iletişime geçeceğinizi söyleyin. Çocuk eğer daha önce birçok kez istismara uğradığına ilişkin birtakım ipuçları veriyorsa, tüm ayrıntıları almaya çalışmayın. Dikkatlice dinleyin ve çocuğa başka bir şey söylemek isteyip istemediğini sorun.

BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

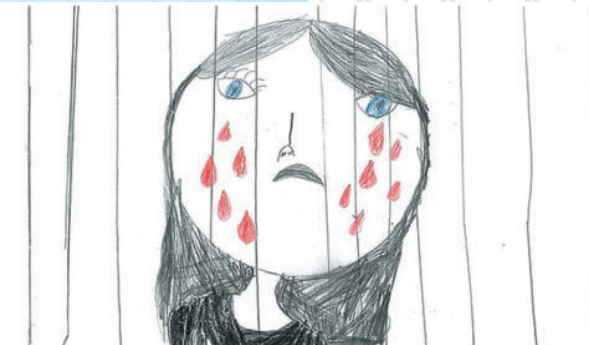
Kanun, bazı kişilerin görevleri sırasında bir suç işlendiğini öğrenmeleri halinde, bu durumu ilgili makamlara bildirmelerini zorunlu tutmuş ve bildirmeleri halinde cezalandırılmaları konusunda düzenleme getirmiştir. Örnek olarak bir öğretmen, öğrencisinin aile içinde veya okulda fiziksel ya da cinsel istismara uğradığını öğrendiği anda, ilgili makamlara başvuruda bulunmak zorundadır. Başvuruda gecikmesi, çocuk için zarar doğuracağından cezanın tespitinde etkili olacaktır.

Bu husus TCK'nin 279. maddesinde düzenlenmiştir. "Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Çocuğun ruh sağlığı düşünülerek; cinsel istismara uğrayan çocuğun farklı kişiler tarafından sürekli ifadesinin alınmasına müsaade edilmemelidir. Uygun zamanda, bu konuda bilgisi olan rehber öğretmen, psikolog veya çocuk şube birimleri sürece girdikten sonra ifadesi alınmalıdır. Çünkü, çocuklardan sürekli aynı olayı anlatmalarını istemek, onları olumsuz etkileyecektir.

- ✓ Depresyon
- ✓ İntihar girişimleri ya da düşünceleri
- ✓ Madde ya da alkol kullanma
- ✓ Öz bakımın ihmal edilmesi
- ✓ Yeme ve uyku bozuklukları
- ✓ Cinselliğe, hamileliğe ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı ani ve aşırı ilgi
- ✓ Cinsel içerikli davranışlarda bulunma

YANLIŞLAR	DOĞRULAR
Çocuklar cinsel istismarı hayal güçlerinin genişliği nedeniyle uydururlar.	Çocuklar bu konuda genellikle yalan söylemezler, ilk kural çocuğa inanmak olmalıdır.
Çocuklar olan biteni çabuk unuturlar.	Cinsel istismar çocuğun ruhsal ve fiziksel sağlığı açısından ciddi derecede zarar vericidir.
Şirin ve cazip kız çocukları, evden kaçan çocuklar, ihmal edilmiş çocuklar potansiyel kurbandır	Kurbanlar yüksek sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gruplardan gelebilir.
Parklar, genel tuvaletler, ıssız sokaklar, karanlık yerler, boş inşaat sahaları tehlikeli bölgelerdir.	Olayın olduğu yer genellikle ev, okul gibi çocuğun içinde bulunduğu yakın çevresidir.
İstismarcılar genellikle yaşlı ve yabancı erkeklerle sokaktaki hırpani serserilerdir.	Olguların % 80-95'inde istismarcı 20-40 yaşları arasındaki, kurban tarafından tanınan evli ve çocuklu erkeklerdir

Çocuklar Neden İstismar Edildiklerini Söylemezler!

- ✓ Kendilerine inanılmayacağından korkarlar.
- ✓ Başlarının belaya gireceğinden korkarlar.
- ✓ İstismarcının tehditlerinden korkarlar.
- ✓ İstismarcıyı korumak isteyebilir, sevebilir ama yaptıklarını sevmeyebilir.
- ✓ Nasıl anlatılacağını bilmeyebilirler.
- ✓ Cinsel davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler.
- ✓ Arkadaşları tarafından dışlanabileceklerinden korkarlar.
- ✓ Büyüklerle (otorite figürleriyle) cinsel konuları konuşmaktan utanırlar, korkarlar.
- ✓ Gambaz olarak adlandırılmak istemezler.
- ✓ İyi çocukların cinsellikle ilgili sözcükleri kullanmasının doğru olmadığı söylenmiştir.

Çocukların Cinsel Taciz ve İstismardan Korunması

En Fazla Risk Altında Olan Çocuklar

- ✓ Savunmasız görünen
- ✓ Çekingen
- ✓ Yaşına göre küçük gösteren
- ✓ Çok güvenilir
- ✓ Sevgi ve şefkat arayan
- ✓ Yalnız ya da yakınına yeni kaybetmiş
- ✓ Kendine güveni az
- ✓ Sindirilen
- ✓ Engelli ya da iyi iletişim kurulamayan
- ✓ Koruma altında ya da evden uzak
- ✓ Daha önce istismar mağduru olan

İhmal ve İstismar Durumlarında Eğitimcilerle Öneriler

Öğretmen okulda öğrencisi ile ilgili cinsel istismar durumuyla karşılaştığında mutlaka okul rehber öğretmeni ile iletişime geçerek, ilgili kişilerle işbirliği yaparak, **yasal sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır.**

İhmal ve istismar durumları karşısında okulda çalışan tüm personelin konuyla **ilgili hukuksal boyutu bilmeleri önem taşımaktadır.**

Çocuğun istismar edilmesi durumunda; durumdan haberdar olan herkes, çocuğun anne-babası, kanuni temsilcisi, vasisi, öğretmeni, muayene eden doktor, komşular, akrabalar, çocuğun kendisi Cumhuriyet Savcılığı'na bildirimde bulunabilirler. Bildirimler savcılık dışında herhangi bir polis birimine de yapılabilir. Çocuklarla ilgili işlemleri yürütmek üzere emniyet teşkilatı içinde ayrı bir birim olarak illerde Çocuk Şubesi, ilçelerde Çocuk Büro Amirliğine başvurulabilir. Korunmaya muhtaç bir çocuğun varlığı halinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bildirimde bulunulabilirler.

